

I. EPIDEMIOLOGICKÁ SITUACE V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI V ROCE 2007

Stručná charakteristika vývoje epidemiologické situace v roce 2007

V roce 2007 bylo ohlášeno v Moravskoslezském kraji celkem 18 769 infekčních nákaz, z nich 573 parazitární. V rámci preventivních opatření provedli pracovníci protiepidemických oddělení šetření v 13 104 ohniscích infekčních nákaz, tj. rodinách, kolektivech či pracovištích, kde se infekční onemocnění vyskytlo. Jedná se o ověřování údajů k objasnění možného zdroje a cest přenosu nákazy, např. zjištění podezřelé potraviny či suroviny, která se mohla na přenosu nákazy podílet a následné uplatnění protiepidemických opatření vedoucích k zabránění či omezení jejího dalšího šíření.

Během prvních dvou kalendářních týdnů roku 2007 přetrvával příznivý výskyt akutních respiračních infekcí z předchozího roku, avšak ve 2. polovině ledna došlo k výraznému navýšení hlášených akutních respiračních onemocnění (ARI), což se nejvíce projevilo v posledním lednovém týdnu nejvyšší nemocností – 2 803 případy na 100 000 obyvatel. Překročení tzv. epidemického prahu, tj. 2 000 nemocných na 100 000 obyvatel, což je hodnota signalizující možný nástup vlny chřipky, trvalo celkem 7 týdnů a v této době onemocnělo v kraji přibližně 205 000 osob, což představuje zhruba 1/6 populace. Jak je u těchto nákaz obvyklé, nejvíce postiženou věkovou skupinou byly předškolní děti, u nichž nemocnost 3-4x převyšovala celkovou nemocnost.

Záněty dýchacích cest způsobila celá škála jak virových, tak bakteriálních původců a také byla v populaci prokázána cirkulace virů chřipky A, zejména subtypu A (H3N2), které se však na výskytu těchto onemocnění výrazně neprojevily.

Po obvyklém poklesu nemocnosti v období jaro – podzim došlo k opětovnému nárůstu hlášené nemocnosti koncem roku v předvánočním období, kdy se nemocnost přiblížila epidemickému prahu. V tomto období byla v populaci prokázána cirkulace viru chřipky A subtypu H1N1.

Podíl osob ošetřených pro ARI na LSPP se začátkem i koncem roku pohyboval kolem 30-50%, s navýšením ve dnech pracovního klidu.

Celkový počet nemocných akutními průjmovými onemocněními (APO), u nichž byla bakteriologicky či virologicky laboratorně prokázána etiologie, představoval 9 094 případy, což odpovídá situaci v loňském roce a došlo jen k 3% nárůstu těchto onemocnění. Mezi APO došlo ve srovnání s loňským rokem ke snížení počtu salmonelóz a to o 12,5%, naopak počty kamylobakterióz a onemocnění virového původu se zvýšily o 5, resp. o 8%. U nejčastějších průjmových onemocnění, která jsou vyvolána kamylobaktery a salmonelami, se projevil jejich sezónní výskyt a nejvyšší počty onemocnění byly hlášeny v letním období v průběhu června až srpna. Za toto tříměsíční období bylo hlášeno 35% kamylobakterióz a 40% salmonelóz z jejich celkového počtu.

Nebyly zaznamenány závažné explozivní hromadné výskyty APO, došlo však k několika menším hromadným výskytům s mírným klinickým průběhem a postižením 20-30 osob. U většiny těchto výskytů byla potvrzena či předpokládána virová etiologie.

Dva hromadné výskyty byly způsobeny *S. enteritidis* a jednalo se o onemocnění 29 strážníků školní jídelny na Frýdecku, kde předpokládaným faktorem přenosu byla tvarohová žemlovka podávaná k obědu a ve druhém případě o postižení 20 konzumentů cukrářských výrobků na svatební hostině. Přítomnost *S. enteritidis* byla prokázána vyšetřením v jednom vzorku finálního výrobku (indiánek) z ostravské výroby, v níž byly cukrářské výrobky zhotoveny.

Počet onemocnění bacilární úplavice se ve srovnání s loňským rokem zvýšil ze 39 na 57 případů a ve většině se jednalo o importovaná onemocnění, kdy k nákaze došlo za rekreačního pobytu v zahraničí, zejména v Egyptě a Tunisku.

Celkový počet hlášených onemocnění virovou žloutenkou všech typů se oproti loňskému roku snížil ze 159 na 111 případů, tj. o 27,7 %. Na tomto poklesu má významný podíl nižší počet onemocnění virovou hepatitidou typu C, který se snížil na 48 případů, tj. o 45%. Tato skutečnost je vítána zejména z toho důvodu, že značná část nemocných má v anamnéze riziková chování, jako je i.v. aplikace drog, promiskuita, amatérská tetováž apod.

Mezi vzdušnými nákazami a nemocemi provázenými vyrážkou byly nejčastěji hlášeny plané neštovice, jejichž výskyt není dosud ovlivněn plošným očkováním. Ve srovnání s loňským rokem, kdy bylo hlášeno 4 237 onemocnění, došlo v tomto roce k jejich zvýšení na 6 420 případů, což je o 52%.

Oproti roku 2006, ve kterém byl v našem, ale i v jiných krajích ČR, zaznamenán výrazný vzestup hlášených onemocnění epid. zánětem průšnic a to jak u neočkovaných, tak i očkovaných dětí, došlo v roce 2007 k výraznému poklesu těchto onemocnění. Hlášených 346 případů představuje pouze 28,2% onemocnění v předchozím roce.

U ostatních nálezů této kategorie jako je spála, inf. mononukleóza aj. se situace výrazně neměnila, onemocnění zarděnkami a spalničkami nebyla v kraji diagnostikována.

Ve skupině neuroinfekcí bylo hlášeno 6 případů meningokokové nákazy, což je o 5 méně než v roce 2006. Jednalo se o 5 onemocnění vyvolaných *N. meningitidis* typu B a v 1 případě nebyl původce typován. Původcem byly kmeny neobsažené v současně užívané vakcíně, avšak nikdo z postižených nebyl proti meningokokovým infekcím očkován. Všechna onemocnění skončila úzdravou a onemocněly 4 děti předškolního věku, 1 školák a 1 dospělá osoba.

V tomto roce bylo hlášeno 39 onemocnění klíšťovým zánětem mozku a nejvyšší počty nemocných jsou hlášeny z oblastí s nejvyšší ohniskovostí KE, tj. z Opavska a Bruntálska (13, resp. 8 případů). Poměrně vyšší počet nemocných z Ostravy (9 případů) je dán skutečností, že u těchto osob k akviraci nákazy došlo za rekreačního pobytu v ohnisku KE v kraji, případně v jiných lokalitách ČR.

Obdobně, jako v předchozím roce, jsme zaznamenali rodinný výskyt klíšťového zánětu mozku na Opavsku. K nákaze došlo konzumací tepelně neopracovaného mléka infikovaných koz z domácího chovu. Onemocněla matka a její 2 dcery.

Počet hlášených onemocnění hnisavým zánětem mozku se mírně zvýšil ve srovnání s minulým rokem (39, res. 28 případů). Z uvedeného počtu nemocných zemřelo 6 osob, z toho 5 dospělých starších 45 let, zejména trpících jiným základním onemocněním a 3leté dítě, u něhož onemocnění předcházelo zánět středouší a při zhoršení stavu povolána RZP, avšak přes intenzivní resuscitaci zemřel doma, onemocnění vyvolal *Str. pneumoniae*.

Nejvyšší podíl mezi neuroinfekcemi představují onemocnění nehnisavým zánětem mozkových blan, která svou četností výrazně převyšují ostatní nákazy v této skupině onemocnění (90 případů), se sezónně zvýšeným výskytem v období srpna až října. Ve většině případů nebyla etiologie onemocnění laboratorně prokázána, v menší míře onemocnění vyvolaly enteroviry. Onemocnění skončila zdravou.

Z méně obvyklých nálezů lze uvést 4 případy Creutzfeldt-Jacobovy nemoci – 2 onemocnění z Karvinska a Novojičínska (3 muži a 1 žena ve věku od 45 do 56 let), které skončily úmrtím a diagnóza byla potvrzena vyšetřením sekčního materiálu patologickým oddělením Thomayerovy nemocnice v Praze. Mezi těmito případy nebyla prokázána příčinná souvislost a jednalo se o sporadické případy.

Z Opavska byla hlášena 2 onemocnění malárií u cestovatelů, kteří se nakazili za rekreačního pobytu v endemických oblastech Thajska. U jedné osoby se jednalo o nákazu vyvolanou *Plasmodium vivax* a u druhé o současnou nákazu *Pl. vivax* a *Pl. falciparum*. Obě osoby za pobytu neužívaly profylakticky antimalarika.

Po návratu z oblastí Latinské a Jižní Ameriky, kde pobýval na soukromé cestě se svou manželkou, onemocněl břišním tyfem lékař z Ostravy. Onemocnění bylo u něj diagnostikováno při hospitalizaci na infekční klinice FN v Ostravě při podezření na onemocnění malárií. Manželka zdravá.